

și alte materiale de teren. Pentru deprinderea înregistrării ordonate a datelor, aspectelor, obiectelor, au fost folosite fișe (de obiect, de construcții-instalații, de fotografie, de meșter și fișe semnal), etichete de obiect și procese-verbale de vânzare-cumpărare.

3) 28-29 octombrie sistematizarea și predarea către Muzeul din Iași a materialelor și obiectelor rezultate de pe urma cercetării.

În mod obligatoriu, fiecare grupă a elaborat rapoarte generale de cercetare, iar un mare număr de participanți, în principal cadrele de specialitate au prezentat informări asupra problemelor pe care le-au urmărit cu precădere. Alcătuite în dublu exemplar, în scopul de a reveni câte unul alt Muzeului cit și autorilor, rapoartele și informările vor înlesni reluări și definitivare, așa încât, într-un termen stabilit (până în martie 1970) să se realizeze pregătirea pentru tipar, sub egida Muzeului din Iași, a unui volum de contribuții la cunoașterea culturii populare de teritorii Moldovei. Autorii vor beneficia în plus de extrasele din carnetele de șantier și, printr-un sistem de corespondență, și de celelalte materiale documentare (fișe, desene, fotografii etc.) depuse la Muzeul din Iași.

4) 30 octombrie - 4 noiembrie - itinerar de documentare în expozițiile, depozitele, atelierile și arhiva altor muzee etnografice și de artă populară din nordul Moldovei și din Transilvania.

Ne rezumăm a reda principalele locuri și instituții care au fost avute în vedere în programul de studiu:

Abstracție făcând de Muzeul etnografic din Iași și de alte muzee și monumente din acest oraș care au fost abordate pe timpul desfășurării instrucțiunii aici, etapa a IV-a, de încheiere a acțiunii a cuprins:

a) În nordul Moldovei:

— muzeele de profil etnografic și de artă populară din Fălciuceni, Suceava, Rădăuți, Gura Humorului și Cimpulung Moldovenesc;

— Cetatea de scaun a Moldovei, și Muzeul de istorie, artă și științele naturale din Suceava;

— Comuna Marginea (cu cercetări asupra arhitecturii populare și centrului de ceramică de aici);

— Monumentele de la Dragomirna, Rădăuți, Putna, Sucevița, Moldovița, Voroneț și Humor și muzeele aflate în incinta unora dintre aceste monumente.

b) În Transilvania:

— Muzeele de profil etnografic și de artă populară de la Sighetul Marmatiei, Negrești, Cluj (inclusiv secția etnografică în aer liber aflată în parcul Hoia), Alba Iulia, Sibiu și muzeele mixte de la Bistrița, Năsăud, Baia Mare (având și secții sau colecții

de etnografie), în fine Casa memorială «Liviu Rebreanu» de la Prislop, lângă Năsăud;

— Comunele Călinești, Berbești și Săpinta (cu cercetări asupra arhitecturii populare și interiorului locuinței maramureșene).

Itinerarul a avut darul să dezvăluie participanților, drept model și îndemna la o muncă asiduă, colecții de rară valoare și semnificație istorică și culturală, o mare diversitate de sisteme de expunere, condiții de lucru, de conservare și valorificare a patrimoniului muzeistic, existente în altele instituții, zone de maxim interes etnografic (nordul Moldovei, Bistrița-Năsăud, Maramureș, Oaș etc.). În concluzie o impresionantă gamă de valori și valențe, care nu reprezintă altceva decât obiectul preocupărilor exprimate ale specialiștilor muzeografi-etnografi.

★

În ansamblul său, programul instrucțiunii a tins și, în mare măsură considerăm că a reușit să realizeze, pe de o parte, introducerea cadrelor participante în principalele probleme și aspecte ale activității teoretice și practice, specific muzeografice, familiarizarea lor cu metodologia cercetării etnografice, iar pe de altă parte oferit posibilitatea cunoașterii unui material autentic, comparativ considerabil, aflat pe teren și în patrimoniul muzeelor de etnografie și de artă populară, ca și în patrimoniul unor muzee de alt profil. Acțiunea a adus, după părerea noastră, clarificări cu privire la criteriile de selecție și evaluare a datelor și obiectelor de interes istoric-etnografic și artistic, contribuind la o mai bună pregătire a cadrelor muzeografice chemate să traducă în fapt, un program corespunzător de dezvoltare și definitivare a rețelei de muzee dedicate culturii noastre populare.

În relație strânsă cu celelalte convocări precedente, instrucțiunea din anul 1969 se înscrie pe linia eforturilor stăruitoare, menite să creeze cadrul corespunzător și un climat favorabil de activitate calificată și de colaborări fructuoase, în interesul perspectivei mișcării muzeografice românești.

NICOLAE UNGUREANU

CONSĂTUIREA REVISTEI MUZEELOR LA TURNU SEVERIN

În zilele de 6 și 7 decembrie 1969, la Turnu Severin a avut loc o întâlnire a „Revistei Muzeelor” cu cititorii săi din județele: Mehedintți, Dolj, Gorj, Olt, Caraș-Severin, Timiș, Arad, Vâlcea.

Lucrările au fost deschise de tov. Migu Davidescu, președintele Comitetului pentru cultură și artă al județului Mehedintți, directorul Muzeului regiunii „Porțile de Fier”, și adusă de tov. prof. Ovidiu Vișan, din partea Comitetului județean de partid Mehedintți, și de tov. Radu Florescu, director adjunct al Direcției muzeelor și monumentelor din cadrul C.S.C.A.

Tov. Lucian Roșu, redactorul șef al revistei, a înfățișat apoi obiectivele urmărite de redacție, măsurile întreprinse pentru ca revista să reflecte cât mai cuprinzător activitatea complexă a muzeelor de toate profilurile din țara noastră, ca instituții de cercetare științifică și cu atribuții instructiv-educative, precum și rolul ei de tribună a muzeografilor și de popularizator al celor mai bune rezultate.

Trecând la analiza continuutului, vorbitorul s-a referit pe larg la modul cum au fost oglindite în revistă preocupările muzeografilor legate de cercetarea și valorificarea obiectelor intrate în muzee.

Subliniind importanța materialelor de studii și cercetări, prin care s-a urmărit sintetizarea și generalizarea rezultatelor obținute în urma unor îndelungate observații și cercetări de teren, redactorul șef a arătat că au fost mai puțin dezbătute aspectele din munca de conservare și restaurare (penuria de specialiști, aparatură nesatisfăcătoare etc.). Și în legătură cu organizarea depozitelor și evidenta științifică (intocmirea fișelor de obiect etc.) au fost articole insuficiente. Era necesar ca printr-o serie de articole să fie combătut practic de a se concentra întreaga atenție asupra expoziției de bază, neglijându-se cercetarea și valorificarea patrimoniului muzeului în totalitate.

Una din rubricile cu o prezență aproape permanentă este cea în care s-au evocat personalități remarcabile ale muzeografiei, ori a fost redat trecutul unor muzee, urmărindu-se astfel să se dea posibilitatea realizării unei istorii a muzeografiei, atât de necesară.

Exprimându-și regretul că rubrica de „cronici, recenzii, informații” n-a oferit cititorilor suficiente materiale de un interes larg, redactorul șef a asigurat ascultătorii că se vor depune toate eforturile pentru ca rubrica respectivă să fie cât mai vie și cât mai bogată.

În spiritul expunerii redactorului șef, care s-a referit la realizările și minusurile din activitatea revistei, preconizând și măsurile ce se vor lua, a fost făcut cunoscut planul tematic pe 1970. Din planul respectiv s-au reținut o serie de acțiuni și inițiative ale redacției pentru a se publica materiale care să surprindă dinamismul vieții muzeistice, succesele și scăderile din munca muzeografilor, să facă

Insula Șimian — un sector al cetății strămutate de la Ada Kaleh, în timpul reconstruirii.

cunoscute rezultatele cercetărilor științifice ale specialiștilor din muzee, precum și manifestările din cadrul activității cultural-educative. De asemenea, urmărindu-se îmbogățirea conținutului, au fost preconizate procedee publicistice variate între care a-mintim: materiale de analiză profundă și multilaterală, interviuri, mese rotunde, opiniile unor specialiști etc. Acest plan a fost completat ulterior cu sugestii și propunerile participanților.

Trecându-se la discutarea revistei și a planului tematic pe

1970, cei ce au luat cuvîntul au remarcat substanțialul progres înregistrat prin conținutul și forma sa grafică nouă. Vorbitoarii au adus unele obiecții și au făcut propuneri pentru publicarea unor materiale care să răspundă cerințelor generate de preocupările complexe ale muzeografilor. Astfel, remarcându-se insuficienta tratare a problemelor muzeografice de către publicările de cultură, către și faptul că nu există o pregătire sistematică a muzeografilor (cursuri, facultate), s-a propus ca în revistă să se

Participanții la întâlnirea de la Tr. Severin în vizită pe șantiierul cetății Ada Kaleh din insula Șimian.

publica materiale utile documentării lucrătorilor din muzee și cît mai multe materiale de metodică muzeografică. Avîndu-se în vedere faptul că muzeografilor duc mare lipsă de milioane de informații, s-a formulat ideea constituirii unui centru de documentare în cadrul aceleiași redacții, unde să poată fi consultate publicațiile de specialitate din țară și din străinătate, iar în coloanele revistei să fie anunțate și recenzate tipăriturile de acest gen.

Acceptîndu-se ideea că — în fiecare număr al revistei — e bine să existe materiale ce privesc toate sectoarele (șt. naturale, arheologie, istorie, etnografie, artă, case memoriale), s-a cerut totodată ca articolele să fie just proporționate. Mai mulți vorbitori au susținut publicarea unor articole cu caracter de opinie — cu argumentație temeinică — prin care să fie dezbătute diferite aspecte pentru a se găsi soluțiile cele mai adecvate.

Cei ce s-au referit la muzeele școlare au scos în evidență practica greșită de a se constitui asemenea unități fără să se solicite concursul specialiștilor din muzee și, drept urmare, nu se realizează colecții cu o documentație și o evidență științifică. De aceea, pentru alcătuirea colturilor muzeale din școli și pentru o mai eficientă legătură dintre muzee și școală în procesul învățămîntului, s-a solicitat intervenția Ministerului Învățămîntului, iar revistei i s-a propus să aibă o rubrică permanentă consacrată acestui domeniu.

Participanții la discuții au cerut ca revista să ajute muzeele în rezolvarea unor probleme care le creează impedimente serioase în activitatea lor, în acest sens dîndu-se cîteva exemple: faptul că muzeele întîmpină mari greutăți în efectuarea lucrărilor de restaurare și consolidare sau lipsa unor fișe-tip, care face imposibilă o evidență științifică, clară și simplă a patrimoniului muzeal.

Pentru ca activitatea muzeelor să fie cunoscută de un cerc mai larg de oameni, s-a reținut necesitatea stabilirii unui reprezentant al fiecărui muzeu județean, care să desfășoare munca de corespondență voluntară, pentru a ține redacția la curent cu toate acțiunile ce vor avea loc.

Din discuții s-a mai desprins necesitatea ca activitatea curentă a muzeelor să fie făcută cunoscută cît mai operativ, știindu-se că publicarea stimulează cercetarea, dar „Revista Muzeelor”, datorită profilului și perioadei de apariție, nu poate suplini această lacună. De aceea s-a considerat foarte utilă publicarea unui buletin săptămînal în care să-și găsească locul știrile la ordinea zilei, diverse instrucțiuni și îndrumări, informații referitoare la modul cum își realizează muzeele planurile de activitate etc.

În cuvîntul de încheiere, tov. Radu Florescu, înalțînd sarcin-

nile revistei, a apreciat ca foarte substanțială contribuția participanților la discuții și a considerat deosebit de rodnică dezbaterile respective.

Cu prilejul acestei consfătuiri s-a discutat și planul tematic pe baza căruia urmează să fie redeschis muzeul din localitate, cu secțiile de științele naturii, istorie și etnografie.

Apoi participanții au făcut o excursie pe insula Șimian, unde au admirat amploarea lucrărilor ce se desfășoară pentru reconstruirea cetății din fosta insulă Ada-Kaleh, (care va dispărea în urma realizării complexului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier), ca și a unui muzeu al acestei zone. În continuare, mergându-se pe noua șosea de pe malul Dunării, au mai fost vizitate șantierul hidrocentralei și noul oraș Orșova.

Discutarea planului tematic al muzeului și excursia în împrejurimi au dat un conținut mai bogat și o mai mare dimensiune întâlnirii de la Turnu Severin.

ION GRIGORESCU

UNITATE ȘI CONTINUITATE ÎN ISTORIA POPORULUI ROMÂN

București, 1968, 461 p.

În Editura Academiei a apărut sub redacția prof. univ. D. Berciu, culegerea de studii intitulată *Unitate și continuitate în istoria poporului român, culegere care își propune să ilustreze unitatea spațiului geografic carpato-dunărean, căreia îi corespunde o unitate de cultură, în sens arheologic, iar, o dată cu formarea poporului român, unitatea spirituală, politică și economică a neamului nostru, începând cu apariția statelor feudale românești și încheind cu procesul în urma căruia s-a realizat unitatea națională în timpul primului și celui de-al doilea război mondial.*

Culegerea de studii începe cu articolul lui Tiberiu Morariu, *Locul Transilvaniei în cadrul unitar al teritoriului României în care sînt subliniate trăsăturile geografice de bază ale Transilvaniei, care*

determină încadrarea ei perfectă în spațiul geografic românesc. D. Berciu, în studiul *Unitatea străveche carpato-dunăreană, bază a dezvoltării istorice ulterioare demonstrează că din cele mai vechi timpuri s-a format în spațiul carpato-dunărean o unitate de cultură ilustrată de rezultatele săpăturilor arheologice. Subliniază această unitate și Iuliu Paul în studiul său, intitulat *sugestiv* *Dați noi privind raporturile reciproce dintre culturile Petrești, Cucuteni și Gumelnița. Stabilind pe bazele răspîndirea monedelor române în Dacia secolelor I î.e.n. și I.e.n., Bucur Mitrea subliniază legăturile strîns ale lumii geto-dace în lucrarea *Moeda republicană romană și unitatea lumii geto-dace. Hadrian Daicovicu încearcă în Cronologia regiilor dacii să stabilească anii de domnie ai regiilor care i-au urmat lui Burebista pînă la Decebal. Cu studiul lui K. Horedt, Un nou aspect al continuității, în care autorul, revizuidnd datarea culturii Cerneahov-Sintana de Mureș, propune ca dată a pătrunderii goților în Transilvania anul 376, este abordată o dată problema fundamentală ale istoriei noastre: continuitatea poporului român în spațiul carpato-dunărean. Mergînd pe linia preocupărilor sale mai vechi, care au dus la contribuții însemnate în acest domeniu, C. Daicovicu ne prezintă concluziile sale în articolul *Originea poporului român după cele mai noi cercetări, subliniind continuitatea populației romanizate pe teritoriul Daciei după anul 271 și formarea poporului român în limitele fostei provincii romane.****

Cercetătorii români, dar mai ales străini, au fost izbîtiți de unitatea limbii române, caz aproape unic în Europa. S-a încercat explicarea acestui fenomen și o nouă ipoteză este prezentată, de data aceasta, de Al. Graur în articolul *Unitatea limbii române, privind căreia inexistența fărîmăturii feudale și libertatea tărînilor de a se muta de pe o moșie pe alta sînt cauzele acestei unități. Punctele de vedere exprimate de Al. Graur, merită să fie reținute dar nu credem că ele sînt în măsură să justifice unitatea limbii române.*

Analizînd cîteva instituții feudale, A. Sacerdoțeanu demonstrează în studiul *Elemente de continuitate și unitate în istoria medievală a românilor vechime acestor instituții, această vechime fiind ea însăși un argument în favoarea continuității. Pe linia unor preocupări mai vechi, Radu Manolescu subliniază încă o dată comunitatea de interes economic a Țărilor Române în articolul *Unitatea economică a Țărilor Române în evul mediu (secolele XIV-XVI). Ion Ionașcu realizează un răsurs al domniei lui Mihail Viteazul, al idealului politic de unitate a poporului român înfăptuit de voievodul muntean și semnificația acestui act în studiul său Mihail Viteazul și unitatea politică a Țărilor Române.**

Unitatea de acțiune pe plan politic este subliniată de Ștefan Ștefănescu în articolul Mășcări demografice în Țările Române pînă în secolul al XVII-lea și rolul lor în unitatea poporului român.

În studiul *Lupta națională și socială a românilor din Transilvania în 1848, Miron Constantinescu evidențiază pregtanți caracterul antifeudal și național al acțiunilor românilor din Transilvania în anul 1848.*

Ideea de unitate națională formează tema fundamentală a studiilor semnate de Ion Săndulescu (*Lupta revoluționară română pentru unitate în perioada 1848-1853*), Eugen Ștefănescu (*Geneza națiunii de Românie: Evoluția conștiinței de unitate teritorială în lumina denumirilor interne*), Carol Göllner (*Relațiile economice dintre Transilvania și vechea Românie în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*), Conet. Nuțu și G. D. Iscu (*Continuitate, unitate, libertate națională în programele politice ale românilor din Transilvania*), Vasile Maciu (*În Românie și pactul dusăd austro-ungar din 1867, scoate în evidență manifestările care au avut loc în Românie față de acest pact. C. Corbu precizează în articolul său care a fost Poziția socializărilor din vechea Românie față de problema unității politice a poporului român, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, după cum Ion Gheorghiu în Românie și problema unității Transilvaniei în anii 1914-1916, urmărește acțiunile guvernului dar și reacția maselor care au dus la intrarea României în război. Constantin C. Giurescu în studiul *România și Primul război mondial. Știri noi din arhivele Vienei, aduce noi contribuții documentare, care evidențiază importanța pe care a avut-o pentru desfășurarea evenimentelor, intrarea României în război. Colonelul I. Cupșa scoate în evidență locul pe care l-a avut Armata română în lupta pentru libertate, independență și unitate politică, evocînd momentele 1877, 1916-1918, 1944-1945. Utilă și interesantă se prezintă lucrarea de istoriografie a lui V. Curticăpeanu, Oglîndirea procesului de unitate național-politică a românilor în istoriografia modernă. Importanța excepțională pe care a avut-o unirea Transilvaniei cu România și actual care a consfințit această unitate este pusă în lumină de Șt. Pascu în articolul *Adunarea de la Alba-Iulia, 1 decembrie 1918.***

Eufrosina Popescu surprinde în lucrarea sa *Ecoul unirii Transilvaniei cu Vechea Românie în presa de dincoace de Carpați, felul în care s-a reflectat actul unirii în presa noastră.*

Volumul se încheie cu studiul *Dictatul de la Viena din august 1940 și lupta pentru anularea lui, în care autorii lui, L. Bányai și A. Petric analizează ultima mare bătălie pe care poporul român a trebuit s-o poarte pentru realizarea unității sale naționale.*

Culegerea de studii pe care o prezentăm constituie un prețios instrument de informare și mai ales are darul să prefugureze